

**ALISHER NAVOIY – O‘TMISH, BUGUN VA KELAJAK
BOG‘LOVCHISI**

Eshnayeva Feruza Qarshiyevna

Samarqand davlat chet tillar instituti

akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o‘qituvchisi

e-mail:eshnayevaf@gmail.com

tel.raqami:+998906002487

Annotatsiya: Ushbu maqolada buyuk mutafakkir va adib Alisher Navoiyning o‘zbek xalqining o‘tmishi, bugungi ma’naviy hayoti hamda kelajak taraqqiyotidagi o‘rni chuqur tahlil qilinadi. Navoiy merosining tarixiy ahamiyati, zamonaviy jamiyat bilan uzviy bog‘liqligi va kelajak avlod tarbiyasidagi beqiyos roli ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, Navoiy ijodining umuminsoniy g‘oyalari orqali milliy o‘zlikni asrash va ma’naviy uzluksizlikni ta’minlash masalalariga alohida e’tibor qaratiladi.

Kalit so‘zlar: Alisher Navoiy, tarixiy meros, zamonaviylik, kelajak avlod, ma’naviyat, milliy o‘zlik, adabiy meros, uzluksizlik.

Har bir millatning tarixiy taraqqiyoti, bugungi yutuqlari va kelajak istiqboli uning ma’naviy merosi bilan chambarchas bog‘liqdir. Shu jihatdan qaraganda, Alisher Navoiy o‘zbek xalqining o‘tmishi, buguni va kelajagini birlashtirib turuvchi buyuk ma’naviy ko‘prikdir. U yaratgan boy adabiy va falsafiy meros asrlar davomida xalqimizning ruhiy tayanchi bo‘lib kelmoqda. Bugungi globallashuv davrida milliy qadriyatlarni asrash, tarixiy xotirani yo‘qotmaslik va kelajak avlodni ma’naviy barkamol etib tarbiyalash muhim vazifaga aylangan. Bu jarayonda Alisher Navoiy ijodi bebaho manba bo‘lib xizmat qiladi. Chunki Navoiy asarlarida o‘tmish tajribasi, bugungi hayot uchun saboqlar va kelajak uchun yo‘l-yo‘riqlar mujassamdir. Alisher Navoiy XV asrda yashab ijod qilgan bo‘lsa-da, uning asarlari o‘z davridan ancha ilgari ketgan fikrlar bilan boydir. U o‘z asarlarida Sharq adabiyoti, islomiy ma’rifat va turkiy xalqlarning qadimiy an’analari uyg‘unlashtira oldi. Navoiy asarlari o‘zbek xalqining tarixiy xotirasini saqlab qolishda muhim manba hisoblanadi. Uning ijodida:

- o‘sha davr ijtimoiy hayoti;
- davlat boshqaruvi;
- ilm-fan va madaniyatning rivojlanish darajasi;
- axloqiy me’yorlar

badiiy va falsafiy ruhda aks etgan. Bu jihatdan Navoiy ijodi o‘tmishni bugungi avlodga yetkazuvchi ishonchli manbadir. Alisher Navoiy turkiy adabiyotga asos solgan buyuk adib sifatida milliy tafakkurning shakllanishiga beqiyos hissa qo‘shdi. U o‘zbek tilining adabiy til sifatida rivojlanishiga zamin yaratdi. Bu esa o‘tmishdagi milliy

o'zlikni saqlab qolish va bugungi kun bilan bog'lashda muhim ahamiyatga ega. Navoiy merosi bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan. Aksincha, uning asarlaridagi umuminsoniy g'oyalar zamonaviy jamiyat ehtiyojlariga to'liq mos keladi.

Navoiy asarlarida ilgari surilgan insonparvarlik, adolat, halollik, ilmga intilish kabi g'oyalar bugungi jamiyat uchun ham muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar rivojlangan davrda ham insoniylik, axloqiy poklik va ma'naviyat asosiy mezon bo'lib qolmoqda. "Mahbub ul-qulub" asarida Navoiy jamiyatdagi turli qatlam vakillarini tahlil qilib, insoniy fazilatlarining ustuvorligini ta'kidlaydi. Bu asar bugungi ijtimoiy munosabatlarni tushunishda ham muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Kelajak avlod qanday shaxs bo'lib yetishishi bugungi berilayotgan tarbiya va ma'naviy asosga bog'liq. Bu borada Navoiy merosi mustahkam poydevor vazifasini bajaradi. Navoiy asarlarida ilgari surilgan komil inson konsepsiyasi kelajak jamiyatini barpo etishda muhim ahamiyatga ega. Komil inson — bu:

- bilimli;
- axloqan pok;
- vatanparvar;
- jamiyat oldidagi mas'uliyatni his etuvchi shaxsdir.

Bugungi kunda aynan shunday yoshlarni tarbiyalash davlat va jamiyatning asosiy maqsadlaridan biridir. Globallashuv davrida milliy o'zlikni yo'qotmaslik muhim masaladir. Navoiy merosi yoshlarni begona g'oyalardan himoya qiluvchi ma'naviy qalqon bo'lib xizmat qiladi. Uning asarlari orqali yoshlar o'z milliy ildizlarini angelaydi va shu asosda zamonaviy dunyoga moslashadi. Alisher Navoiy ijodi tarixiy uzluksizlikni ta'minlovchi noyob hodisadir. U o'tmishdan meros bo'lib kelgan ma'naviy qadriyatlarni bugungi hayot bilan uyg'unlashtirib, kelajak avlodga yetkazadi. Shu bois, Navoiy shaxsini faqat adib yoki tarixiy shaxs sifatida emas, balki butun millat ma'naviy taraqqiyotining ramzi sifatida baholash lozim.

Alisher Navoiy — o'zbek xalqining o'tmishi, buguni va kelajagini bog'lab turuvchi buyuk ma'naviy siymodir. Uning boy adabiy merosi tarixiy xotirani saqlash, bugungi jamiyatni ma'naviy jihatdan boyitish va kelajak avlodni barkamol etib tarbiyalashda beqiyos ahamiyatga ega. Navoiy merosini chuqur o'rganish va targ'ib etish milliy o'zlikni mustahkamlashning eng muhim shartlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **Navoiy, A.** *Xamsa*. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2011.
2. **Navoiy, A.** *Mahbub ul-qulub*. — Toshkent: Fan, 2010.
3. **Navoiy, A.** *Lison ut-tayr*. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 2009.
4. **Navoiy, A.** *Muhokamat ul-lug'atayn*. — Toshkent: O'zbekiston, 2008.

5. **Qayumov, A.** *Alisher Navoiy va o'zbek adabiy tili masalalari.* — Toshkent: Fan, 2001.
6. **Rahmonov, N.** *Alisher Navoiy ijodi va ma'naviy tafakkur.* — Toshkent: Fan, 2012.
7. **Karimov, I. A.** *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.* — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
8. **Mirziyoev, Sh. M.** *Milliy taraqqiyot va ma'naviy yuksalish masalalari.* — Toshkent: O'zbekiston, 2019.
9. **Jo'raev, N.** *O'zbek xalqining ma'naviy merosi va milliy o'zlik.* — Toshkent: Akademnashr, 2016.
10. **Yo'ldoshev, M.** *Ma'naviy tarbiya asoslari.* — Toshkent: O'qituvchi, 2014.
11. **Hasanov, S.** *Alisher Navoiy va tarixiy tafakkur // O'zbek tili va adabiyoti* jurnali, 2015, №3.
12. **To'xtasinov, U.** *Navoiy merosining zamonaviy talqini.* — Toshkent: Ma'naviyat, 2018.